

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VII, NUM. CXXXIV, ABRIL XVI, MCMXXI

Número solt, 50 cèntims.

SUMARI

El meeting d'en Joan Llimona, per R. RUCABADO.—Els nous objectius de la educació, per J. RUIZ-CASTELLÀ.—Moralitats i pretextos, per J. M.ª LÒPEZ-PICÓ.—Notes sobre poesia, per TOMAS GARCÉS.—Poesies: Dant Alighieri, per J. RUYRA, *trad.*—Cançó, per R. LLATAS.—Poesia llatina: Invocació, per LUCRECI (L. NICOLAU D'OLWER, *trad.*).—Lírica alemanya: El baró Detlew de Liliencron, per J. BOFILL I FERRO.—Mal temps.—Tir a quatre.—En una gran ciutat.—Després del ball.—Beppi, per J. B. I F., *trad.*—Aportacions: El moment literari: Apariències, per RENATO SERRA (T. C., *trad.*).—Els Llibres per C.—Les Arts Plàstiques, per RAFEL BENET.—Les Revistes.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 · BAIXOS
BARCELONA

Publicacions de LA REVISTA

Administració: Llibreria Nacional Catalana, Corts 613, - Barcelona

Darrers llibres publicats

LA COLLITA EN LA BOIRA, per Marià Manent
ARTICLES, FRAGMENTS I TRADUCCIONS, de Joaquim Folguera.
ESCOLIA I ALTRES ARTICLES, per Carles Riba
ARTISTES CATALANS CONTEMPORANIS: Joaquim Sunyer, Enric Casanovas
EN PREPARACIÓ: Xavier Nogués, Josep Clarà, J. Torres-García,
Manolo Hugué.

A punt de sortir

VENDIMIARI, Poesies de Trinitat Catasús
VIDA D'INFANT, per E. Martínez-Ferrando
LA GESTA DELS ESTELS, de J. Salvat-Papasseit

En preparació

ALTRES LLIBRES de Francesc Pujols, Carles Soldevila, Ildelfons Suñol,
J. Millàs - Raurell, Gabriel Alomar, J. M. Junoy, J. Crexells, J. Estelrich, Cle-
mentina Arderiu, J. Llorens Artigas, Ramón Rucabado, Joan Puig i Ferrater,
Manel Reventós, M. Vidal i Guardiola, Francesc Cambó, J. Seb. Pons, Cristòfor
de Doménech, Josep Pla, M.ª Antonia Salvà, Antoni Closas, Tomàs Garcés,
Carles Rahola, Enric Jardí, etc.

EN ESTUDI.—ANTOLOGIES DE «LA REVISTA»: LES CRÒNIQUES CATA-
LANES, ELS TROBADORS, RAMÓN LLULL, etc.—VIATGES, MEMORIES,
EPISTOLARIS: Records d'En Maragall, per Josep Pijoan; Viatge a Itàlia,
per Josep Aragay.

EDITORIAL CATALANA, S. A.

BIBLIOTECA CATALANA

VOLUMS PUBLICATS

L'AUCA DE LA PEPA, per <i>J. Pons i Massaveu.</i>	LLIBRE D'HISTÒRIES, per <i>R. Casellas.</i>
ARGELAGA FLORIDA, per <i>J. Roig i Raventós.</i>	PINYA DE ROSA (2 volums), per <i>J. Ruyra.</i>
PAULINA BUXAREU, per <i>J. M. de Sagarra.</i>	AIGOFORTS, per <i>G. Maura.</i>
EN PERE I ALTRES CONTES, per <i>C. Planas i Font.</i>	LA MARE-BALENA, per <i>Victor Català.</i>
ARRAN DEL CINGLE, per <i>J. Morató i Grau.</i>	ELS HEROIS, per <i>P. Bertrana.</i>
ELS SANTS DE CATALUNYA, per <i>Mossèn Llorenç</i>	LLEGENDARI CATALÀ EN VERS, triat per <i>C. Riba.</i>
<i>Riber.</i> —Volum I (cicle romà).—Volum II	UN TROS DE PAPER, triat per <i>C. Riba</i> (2 volums).
(cicle visigòtic).—Volum III (cicle comtal).	CORTAL MARÍ, per el <i>Marqués de Camps.</i>

Les millors produccions de literatura catalana

ESCUDELLERS, 10 BIS, Etl., I A LES LLIBRERIES

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VII — NÚM. CXXXIV — ABRIL XVI - 1921

El meeting d'en Joan Llimona

Estan suspeses les garanties, privat el dret de reunió. No obstant, s'ha donat un meeting polític a las Galeries Laietanes. Ha durat quinze dies; hi ha parlat, en tons patriòtics i subversius, En Joan Llimona.

Un dia, fa poc, jo pilotava pel Museu Municipal un estranger. Arribats a la darrera sala de l'escola catalana, ens aturàvem una estona davant del *Cap al tard*.—Vegi aquí—diguí jo—no sols una obra cabdal de la nostra pintura, una de les millors joies del nostre art, sinó una tela representativa del nostre temperament, de la nostra raça, del nostre poble.

Ens giràvem, i salta a nostres ulls, a la sala següent, una altra pintura atractívola, però de ben distinta manera: *El Retablo del Amor*, d'En Romero de Torres.—Inútil remarcar, senyor, que aquí és acabat ço que és nostre. Ara entendreu clar, posat en imatges, el problema polític de l'Espanya.

—Aquí té una obra característica de la pintura, diem-ne castellana, actual. Es també representativa d'un temperament, d'una mentalitat, i no sé si dir d'una raça i d'un poble, però sí d'un estat oficial de coses.

Cert, no és ben justa l'equiparança d'En Llimona, primer pintor de Catalunya, amb el cordovès qui no pot pas disputar a l'Ignasi Zuloaga el cabdillatge de l'escola diem-ne oficial espanyola. Però ja és simptomàtic que el primer pintor nostre sigui un místic, i un místic no sigui a ponent sinó un segon.

El cas és que si cerquem un pintor que

sigui per definició idealista, melangiós, feminista, pietós, a Catalunya, trobarem En Joan Llimona. I si hom crida un pintor que sigui per definició idealista, melangiós, feminista, pietós, en els dominis filològics de Castella, sortirà En Juli Romero de Torres. I no obstant, la distància entre ells és més separatista que una frontera fortificada, amb duanes i amb faixa neutral entremig: és un abisme sideral.

En Llimona és—crec que ningú gosarà ofendre's—el nostre primer pintor nacional. Jo hi veig sublimades totes les virtuts nostres; i si defectes hi ha, són els de casa. No regategem a Romero de Torres la corona representativa de tot l'immens artifici i falsedat de l'aparell del centralisme. I si diuen que és sincer i que és veritable, i que és planta autèntica arrelada en la raça, no ho regategem tampoc: ho creurem de seguida: pitjor per a ells.

Pitjor per a ells si conceben en sinceritat la unitat estètica de la monja amb la donua; amb el Sant Crist, amb la devota, amb la buscaire, amb el torejador, amb el capellà, amb la cupletista. Certament, aquesta juxtaposició de locutori i prostíbul, de sagristia i «redondel»—hòrrida a la seriositat catalana—és predilecta entre la gent a la qual la premsa literària i gràfica de Madrid serveix la mistela de tots els diletantismes, ben barrejats per tal de fer la conclusió més neutra.

El gran misticisme d'En Joan Llimona, format de tendror, de rectitud, de cast ensom-

ni, d'honestat i de gràcia, és com un símbol de la pàtria nostra. El misticisme d'En Romero de Torres, format de moxaines felines (*gata moixa*, li deia Xenius amb gran exactitud), d'artifici, de voluptat, d'equívoc i d'astúcia, és com un símbol d'un Estat que sols poden

tenir per pàtria els que n'acceptin la incoherència, la ficció i l'íntima podridura.

Aquesta és la síntesi supertaquigràfica del meeting polític suara celebrat a les Galeries Laietanes.

R. RUCABADO

Els nous objectius de la educació

Per efecte de la crisi de les valors ètiques i econòmiques que s'ha deixat sentir d'un quant temps ençà, en tots els sectors de la societat, s'ha operat una reacció en el pensament modern en el sentit de cercar el millorament de les coses en les seves arrels, per tal d'assolir un esdevenidor en el qual hi preponderi la cultura, l'ètica i hi hagi major nombre matèries de consum. Per que la civilització actual, s'és dit, pugui situar-se en el lloc que li pertoca i donar el màxim de resultats pràctics, cal que l'home tingui una major elevació de l'esperit, un major bagatge de coneixements i de resistències físiques i una major intensitat i acurament en el treball. Aquest és l'únic camí de reexida i l'escola l'únic instrument.

Això ha fet que els problemes d'educació i d'ensenyament hagin pres un increment insospitat i estiguin en plena innovació i deixondiment.

Sense entrar a escatir la veritable posició pedagògico-científica de la nova ideologia educacional, concretant-nos solament a constatar el fet, cal remarcar que la nova concepció de la pedagogia ha pres diferents característiques i ha perseguit diferents objectius segons les idees predominants en cada escola, o més ben dit segons la consciència filosòfica col·lectiva del país que l'ha informada, donant lloc el fenomen a una tal varietat i a vegades a una tal contraposició de teories i experimentacions, que si hom vol profunditzar massa per a situar-se sòlidament, es troba, sens donar-se'n compte, embolcallat en una confusió de idees i amb una inseguretats de criteri lamentable.

Si bé en el fons de totes aqueixes teories i experimentacions s'hi veu dominar la preocupació per les idees de Rousseau i Pestalozzi, que volgueren descobrir en l'infant les fonts naturals dels preceptes educacionals a les quals cal subjectar tota intervenció racional d'ensenyament, en el terreny de la pràctica, en les realitzacions de la nova tècnica pedagògica, avui no s'hi troba encara res definitiu.

Es una veritat com un temple el que sobre d'això ha dit un notable psicòleg estranger, és a dir «que el veritable terreny de l'experimentació pedagògica actual no és més que un conjunt escolar obert a la innovació, una escola la direcció efectiva de la qual perteneix als experimentadors qualificats i el funcionament i desenrotll de la qual, sotmesos a una observació constant i precisa, constitueixen una experiència contínua.»

No obstant aqueixa poca consistència, no cal renunciar pas al coneixement de les principals característiques de les manifestacions de la pedagogia dels nostres dies: ben al contrari, ens sembla una cosa atraient i profitosa anar-ne seguint la evolució, assabentant-se de les experiències viscudes i de les noves solucions proposades.

I com no és fàcil, sobretot al no especialista, poguer estar a l'aguait constantment del que passa pel món sobre aquestes matèries, hem cregut d'interès mentar un treball de Devolvé publicat fa poc en el *Journal de Psychologie*, el qual tot i no ésser massa imparcial en quant a la crítica del sistema educacional d'algun país no francès, té el mèrit de recollir, amb veritable competència, en un sol article, la major part de les innovacions hagudes en els darrers temps sobre la experimentació pedagògica i els fins educacionals.

Sobre la part d'experimentació, l'esmentat autor exposa una sèrie de consideracions respecte del principi d'innovació que, segons ell, és palesat i portat a la pràctica per la experimentació pedagògica i n'assenyala dues fonts: la experiència difusa de l'educador capacitat i els coneixements teòrics i pràctics d'ordre psicològic, lògic, social i moral suficientment profunds i coordinats per tal que donin idea d'aquell principi de renovació. Després de fer una crítica de les experimentacions sobre «el dibuix de memòria», de «l'ensenyament pel llibre i per la paraula» i de les discussions que han motivat en diferents publicacions i escoles, com el *Bulletin de la Société d'Alfred Binet* i l'*Intermédiaire des*

Educateurs i de les experiències a la *Maison des Petits Enfants* de l'Institut Rousseau, de la *Case dei bambini* de la doctora Montessori i de l'Escola americana de la nova ciutat de Gary, ne treu la conseqüència que el sistema tipus és l'escola d'assaig, amplament concebuda i directament apoiada sobre una cultura científica i en curs d'elaboració, de la qual diu, és un gran instrument de progrés i que no pot pas ésser suplerta ni per les valors individuals, ni per les bones mides administratives dins del quadre de les actuals institucions pedagògiques.

El punt però, que el treball de Devolvé té major interès, és precisament en el punt de vista dels principals objectius de l'educació moderna, o sia dels fins ultims que per mig de les mesures educacionals persegueixen els països més progressius.

Aquest aspecte ha sigut causa d'una veritable emulació nacional per excel·lir i aventajar als altres en el problema, sobressortint en primer lloc Alemanya, que segons dit autor ha encarnat, per dir-ho així, l'excitació nacional inicial més forta per a plasmar l'educació en forma que més respongui a les necessitats de l'ideal col·lectiu, caracteritzant-se per la dèria de donar a les seves escoles una especialització i graduació a propòsit per tal d'obtenir del ciutadà el major grau d'eficiència i de adaptació social. Aquest esperit, que ha inspirat tota la moderna pedagogia germànica, que era ja vívid en totes les manifestacions de l'ensenyament d'abans de la guerra, sembla persistir i accentuar-se en les darreres experimentacions pedagògiques, recomanant-se com una mida nacional de revifalla econòmica i industrial, segons les noves corrents d'opinió, la selecció escolar prèvia i la creació d'escoles especials per als sobre-anormals, pels que constitueixin l'élite escolar. Aquestes mesures han sigut preses ja pràcticament per les ciutats de Berlin, Hamburg i Manheim. En resum, una educació de fins purament utilitaris i nacionalistes. Per més detalls es recomana el treball de Konrad W. Jurisch sobre *Sistem der Kultur*, publicat en 1916 en «*Archiv für systematische Philosophie*».

Darrera seu i seguint la mateixa trajectòria educacional objectiva, perseguint l'aprofitament màxim de l'individu per a fins nacionals, s'han significat els Estats Units de Nort Amèrica, els quals influenciats per les idees pedagògiques de W. James i de J. Dewey adoptaren sistemes escolars semblants als germànics, fent també un gran culte, en l'ensenyament de tots els graus, de la idea de l'eficiència i a la utilitat econòmica ulterior, encara que baix un punt de vista,

pot ésser, menys rígid i més humà. Passada la guerra però, aquesta ideologia sembla haver evolucionat, en el sentit de sotstreure's la influència germànica, donant l'Amèrica Nova als sistemes educacionals un ideal propi més ètic i racional, caracteritzant-se concretament per donar als estudis superiors una elevació de nivell, promoure en els joves una major sinceritat: clamant contra l'ús abusiu de les mesures pedagògiques com pretenen els alemanys. Com a mostra d'aquesta innovació de principis, extracta el contingut del *Code des Enfants* de William J. Hatchins.

Anglaterra i Escòcia ja durant la guerra s'han manifestat en forma esclatant en llurs reformes pedagògiques cap a la democratització completa de l'ensenyament, establint la gratuïtat i obligació absoluta per a tots els ciutadans fins els 14 anys, en les escoles públiques, i fins els 16, en les escoles de continuació, fora de escasos excepcionals de sobre capacitat escolar: qual obligació s'extén fins els patrons, per tal que donguin als joves empleats tot el temps necessari per poder assistir regularment als cursos de continuació. Pels detalls de plantejament d'aquestes reformes s'indica la obra de J. H. Badley, *Education after War*.

França, encara que un xic retrassada en aquest moviment d'innovació, demostra sentir també necessitat de reformar el sistema educatiu cap a ideals de més amplitud i justícia, car està pendent d'aprovar-se en el Parlament un sistema d'ensenyament semblant al d'Anglaterra, que té per objecte capital l'extensió dels estudis primaris obligatoris i la creació d'un ensenyament post-escolar també amb caràcter obligatori. Com a obres que mereixin interès, es menciona el llibre d'Angelo Patri *Vers l'Ecole du demain*, que ve a ser un vot més en pro de la transformació de l'escola per tal que tingui majors condicions d'eficàcia i d'adaptabilitat social i advoca perquè aquella no sia una cosa isolada en la qual el noi no es trobi, al deixar-la, sense una solució de continuïtat que li faciliti l'articulació amb la vida pràctica, sinó que sia una cosa lligada tot el possible amb la vida de la col·lectivitat que l'envolta. I el de Zorette sobre *L'éducation: un essai d'éducation démocratique*, en el qual l'autor concebeix l'escola com un ample camp socialista i patrocina, com a mitjà de canalització de les seves idees, l'escola única comportada pel doble principi del rendiment escolar i la justícia social, basant-la en la selecció per mètodes combinats d'elecció racional dels escolars, dels mestres i de la família.

No obstant la dificultat manifestada de

treure'n l'entrellat de totes aqueixes teories i experimentacions i de fixar criteri respecte a la nova tècnica educacionista, pot no obstant assenyalar-se com a solucions pràctiques fonamentals que menacen imposar-se: la democratització de l'ensenyament total, ço és, l'implantació de l'ensenyament gratuït en tots els graus, obert a tots els ciutadans segons el mèrit o l'aptitud, i la persistència en els sistemes encaminats al major rendiment i al major entrenament professional de l'individu per mitjà de l'ensenyament especialitzat des dels primers graus.

Quant a la primera de dites solucions, apareix fora de discussió i fàcil de guanyar, cada dia més les intel·ligències, donades les idees de major justícia que imperen en tots els ordres, malgrat les dificultats de plantejament per

Moralitats i pretextos

Hi ha lectures de les quals en tornem. Hi ha lectures que ens conviden sense descans a caminar.

Lectures que ens envelleixen. Lectures que ens acompanyen. Lectures per a cada un dels sentits, com si de vegades la comprensió no més fos de l'esguard, o de les oïdes, o del tacte, o de la gola, o de l'olorat.

Lectures amb les quals juguem, i lectures que juguen amb nosaltres.

Lectures amb ressò i lectures sense ressò. Les que ens completen i les que ens mutilen.

Les que ens sobten com una agressió i les que ens sedueixen.

Aquest llibre que sembla que capti i aquell altre que va precedit d'un criat que l'anuncia i al qual esperen les tafaneries de l'esperit com una societat de belles dames a l'hora del te.

Lectures de frescor aparent—de paisatge maquillat diríem,—i lectures d'una timidesa àrida i breu com la intimitat natural d'alguns paisatges catalans de la costa.

Lectura comprades i lectures donades.

Lectures que es fan dir «Sí, senyor», i lectures que ens diuen: «Dispensi: no és vostè qui cerco.»

Lectures (cal no confondre amb la manera de llegir) verticals, planes, diagonals, quebraades i circulars.

Dins la producció catalana d'avui mateix, si aquesta llarga enumeració us fatigava,

la varietat de sub-problemes que entranya. Cal notar, en pro del que diem, que aquesta mida fou reclamada ja per l'organització sindicalista internacional i inclosa en les conclusions de la Carta Sindical de Berna.

La solució en la qual cal que s'insisteixi i es contribueixi a formar un ambient favorable, per ésser en el nostre medi pràcticament incognuda, es la segona, la dels sistemes escolars encaminats a l'obtenció de la major formació pràctica, social i professional, dels nois, durant i després dels períodes escolars, o sia la dels ensenyaments vocacionals, prevocacionals i de continuació. D'aquesta matèria en parlarem en un altre article.

J. RUIZ-CASTELLÀ.

podem assenyalar els llibres de Francesc Pujols, de més exacta interpretació si els llegim no amb cristall d'augment (com la miopia fàcil ha proposat), sinó posant entre el paper i nosaltres un teixit de mitja del que feien les nostres àvies, amb algun punt escorregut i tot; i llibres com els del formidable lirisme barceloní de Josep Carner que eixamplen les perspectives de la visió espiritual si entre ells i nosaltres, en llegir-los, posem la joia colorida d'una bomba de quitxalla.

La retòrica de les escoles i el sistema decimal bibliogràfic de la classificació de Bryselles podrien rejuvenir-se amb l'aplicació del nostre criteri.

Tenim, però, un petit dubte:—Què diríem davant de llibres com el de Mercè Vila i el de Clementina Arderiu que de bell nou ens han estat oferts?

Perquè cal reconèixer que aquests llibres, cadascun pel seu camí, no són com els altres llibres.

De *Flor de l'amor, magnòlia perfumada*, de Mercè Vila, jurariem que amb prou feines és un llibre escrit. Sembla un llibre sospirat. La bella lletra dels núvols que mou el vent damunt del reflex pur de les aigües!

Com l'escolten els arbres: el llibre de Mercè Vila és sospirat per als arbres.

Quant al llibre de Clementina Arderiu, *L'alta llibertat*, és un llibre de passió.

De passió guanyadora del temps: un llibre

de raça. Un llibre de l'endemà del nostre renaixement: l'endemà dels que avui anomenem els nostres clàssics i l'endemà dels que avui mantenim les passions immediates perquè no es perdi la gran passió de l'alta llibertat. Un llibre que supera el gran instint femení de Marcelina Desbordes Valmore perquè no es deixa pendre el govern femení.

Un llibre que la comtesa de Noailles no podria llegir perquè, rellotge en mà, no sabria comptar les seves pulsacions.

Un llibre del qual, podem advenir-ho, se n'ha fet un tiratge especial perquè les ombres lluminoses aplegades en la convivència que podrien presidir, sense escloure's, Eugènia de Guerin i Malwida de Meysenbug, aprenguin català i compreguin que a la terra hi ha un poble que assolirà l'alta llibertat i podrà ésser presidit per una dona.

Perquè Catalunya lliga el realisme cristià amb l'idealisme aconfessional dels cercadors de la bondat absoluta. I diu *ava*, i sap oblidar què ha dit *ava*. I estalvia per ella i sobiraneja per als altres; i mesura els defectes amb la cabuda del seu perdó.

* * *

El mateix dia, *Nausica*, d'En Maragall, i la *Passió*, de Bach.

Somniàvem escoltant *Nausica*. Estàvem desvetllats escoltant Bach.

La passió era en les paraules de Maragall. La serenitat era en la música de Bach. Com si la paraula suggerís i la música contés simplement.

Maragall comentava, animava, apassionava les figures homerianes.

Bach contenia, cenyia, reduïa a una crònica la Gran Passió.

Maragall, emportat per la música de la paraula, motiva i caracteritza els herois; ens situa davant de la singularitat i de l'excepció.

Bach arriba a trobar la nuditat verbal de l'evangelista. La paraula no ha de retreure cap pertorbació a la música.

Però, en el moment de poar dins la receptivitat popular, Maragall, movent el joc d'unes

donzelles o el diàleg d'uns mariners, és més nostre que Bach enlairant l'enorme massa choral.

* * *

De vegades la superioritat de fortuna amb què l'amic d'ahir ens vol humiliar avui, no és sinó la recordança de vint-i-cinc pessetes que ens deu.

* * *

Haveu blasmat la burocràcia perquè no hi haveu entrat amb el mateix esperit amb què penetreu els contes de fades.

I la burocràcia és això: un conte de fades. Amb el mateix misteri i les mateixes possibilitats d'un conte de fades.

De bella entrada el secret meravellós de tres claus i tres portes. Cada clau obrirà una porta; per cada porta caldrà la força oculta d'unes paraules.

Veu's aquí les tres claus, i les tres portes, i les paraules meravelloses:

—Prengui nota.

—Posi's d'acord.

—Obri expedient.

Darrera d'això la mercè final, que només assoliran els que tinguin la fe dels infants i els qui es deixin sorprendre com els infants.

Perquè la burocràcia és això: un conte de fades. El lligam subtil del món. L'organització.

I, si el bon organitzador és aquell que arriba a no fer res ell i a disposar les activitats dels altres, d'aquest resultat que per entendre'ns n'hem dit burocràcia, podem dir-ne també govern de les fades.

* * *

Frisança massa indefinida o tafaneria massa banal la de parlar del minuet com d'una cosa tancada que no sabem el que porta dins.

Admirem la noia que diu:—El minuet és el goig de les meves cames.

J. M. LÒPEZ-PICÓ

Notes sobre poesia (*)

GÓNGORA-MARINETTI

Sempre, després d'un període de vida rica en la literatura d'un poble, ha vingut una època de decadència en què la creació pura és substituïda per un afany crític, i si creació pura es dóna ve tarada de prejudicis, mancada d'espontaneïtat. Després dels segles d'or espanyol apareix Góngora, inflat i retorçat. En el mateix XVII, Marino s'erigeix a Itàlia contra el petrarquisme empalagós i pobre. La complicada extravagància de Góngora recorda—segles salvats—les acrobàcies dels futuristes. El Marino d'avui es diu Marinetti.

LA SUPERACIÓ DEL FUTURISME

«El dadaisme no és una escola—ha aclarat André Gide—sinó una empresa de demolició.» Al seu costat el futurisme té un regust antic: els futuristes es proposen cantar, en lloc dels vells temes, l'aeroplà, la fàbrica, el fil elèctric, el music-hall. Els dadaistes no es proposen cantar res.

Els futuristes han establert un dogma. Els dadaistes els neguen tots.

El futurisme recomana l'acció, l'acció violent. Dadà diu: «Abans que l'acció i per damunt de tot: el Dubte. Dadà dubta de tot. Malfieu de Dadà.»

Marinetti escriu unes fórmules poètiques. Tristan Tzara no vol saber de cap fórmula i crida: «Llibertat, llibertat! Com que no sóc vegetarià; no faig receptes.»

En son primer manifest, admet Marinetti que una vegada a l'any, com si s'anés al cementiri, es deixin flors als peus de la Gioconda. Els dadaistes ni això no consenten, en una revista afiliada al seu moviment han publicat com a suprem escarni una reproducció

ció de la Gioconda amb bigoti. El futurisme ha estat superat pel dadaisme, és a dir, ha estat vençut. En el pecat, ai las!, hi va la penitència. Marinetti destruïa un dogma per implantar-ne un altre. El revolucionari esdevindrà conservador.

LLIBERTAT, LLIBERTAT!

Potser l'essència de les noves tendències la trobaríem en les paraules de Tristan Tzara: «Llibertat, llibertat!» Tota una època ve informada d'aquest principi; hi ha una lluita per la llibertat, que situa les nacions oprimides contra els estats absorbents, l'obrer contra el capitalista que en disposa. I aquesta lluita que es dóna en la política i en la societat, aquesta lluita que es diu nacionalisme i es diu socialisme, perquè no havia de transcendir a la poesia fent que els poetes rebutgessin les normes antigues i s'orientessin devés nous horitzons?

I si el moviment separatista s'insinua en aquelles nacionalitats més oprimides i el moviment comunista en els centres obrers més esclavitzats, la poesia revolucionària havia de néixer a Itàlia, lla on les sagrades runes oprimeixen amb més força. Contra l'embriaguesa de glòria, la reacció futurista.

ELOGI DE LA BONA INTENCIÓ

Direu que la reacció no correspon a la força de l'excitació, que el millor poema futurista no val el que un vers del Dant. Potser sí. Però portem a les nostres espatlles vint segles de cristianisme perquè puguem ésser massa exigents. Havem après a escutar per dessota de la lletra morta, a cercar tant com la beutat de la cosa la bonesa de la intenció. Una bona intenció val com una obra ben feta. Ensinistrem-nos, doncs, a descobrir entre els mots

(*) Aquests paràgrafs fan part d'una conferència donada a l'Associació Catalana d'Estudiants el dia 4 de març.

en llibertat i els capricis tipogràfics i les extravagàncies, l'esperit de joventut que hi bufa.

EL POETA CIVIL I EL POETA OCELL

«Donem per acabada l'època dels ocells», escrigué Diego Ruiz.

I contra el poeta ocell posava un Lluitador, un Conspirador, un Dictador espiritual: el Poeta civil, conductor de pobles.

Però, és que no poden conuiuïre cabdill i soldat, el qui organitza el triomf i el qui cau en el pilot innumerable? L'obra del poeta civil té una major transcendència i responsabilitat, però la del poeta ocell—diguem-ne—resta, per sempre més, immortal com el fang i com les cançons. La poesia del Poeta civil es mesura més per les seves causes i efectes que no per ella mateixa: Carducci, per exemple, és, avui que els ideals que el menaven ja s'han complert, una mica retòric. I, si esguardem l'obra de Maragall, trobarem una més pura llum de poesia en el *Per tu ploro* que en el *Himne ibèric*.

POETES DEL POBLE

El poble és l'únic sa que hi ha—s'ha dit.— El poble és immortal; clar i obscur magnífic, ho és tot i no és res. Els poetes del poble poden ésser poetes civils o poetes ocells, poden promoure una revolució o fondre's simple-

ment en el fang produint aquella poesia que segles endavant serà sang i pa col·lectius. El menys que pot fer un poeta és tenir-hi tractes, amb el Poble. Només un home malalt pot apartar-se'n. Recordeu la desolació d'aquells versos de Leopardi en son poema dit *La sera del di di festa*, tant punyent, que ells sols delaten una immensa dolor:

Ahi, per la via
odo non lunge il solitario canto
dell'artigian, che riede a tarda notte,
dopo i sollazzi, al suo povero ostello;
e fieramente mi si stringe il core,
al pensar come tutto al mondo passa,
e quasi orma non lascia.

A Leopardi, el cant de l'home en la nit li diu que al món tot passa sense deixar senyals. A nosaltres ens diria el contrari, sobretot si la cançó fos una tonada popular. Ens diria que si molts afanys són inútils, hi ha una cosa que roman: el poble, les seves cançons, els seus poetes. Tant de bo a Catalunya tots els poetes ho fossin de poetes del Poble, tant si volen menar-lo a la victòria com si canten arrelats en la terra saborosa, voltats del nostre cel i dels nostres bons vents. Fem que els poetes posin el seu esforç a la disposició del Poble. I no oblidem que, si la causa del nostre poble és diu avui redempció patriòtica, demà pot dir-se redempció social.

TOMÁS GARCÉS

Aquest número
ha passat per
: la censura :

Poesies

DANT ALIGHIERI

SONET III

Planyeu, o els amadors, ja que Amor plora,
oïnt el cas que així la fa plorar.
Amor sent dones pietat clamar
mostrant un dol amarg pels ulls enfora,
perquè en un cor gentil la mort traidora
ha mes en curs el seu cruel obrar
marcint tot ço que al món és de lloar,
fora l'honor, en excel·lent senyora.
Mireu quina honorança féu-li Amor,
que, a vista meva, en vera carnadura
a l'erta imatge pervingué gemint
i, après, els ulls al cel girà sovint
on habitava ja l'ànima pura.
Tanta fou de tal dama l'esplendor!

J. RUYRA, *trad.*

CANÇÓ

Cisellí abans pedres fines
i marbres rosats i esplendents,
i també, en lugors opalines,
camafeus polits i lluent.

Vaig emprar la corba sonora
de l'argent, del bronze i de l'or,
i tota imatge enganyadora
que té relleu i no té cor.

Vaig usar sols llum que enlluerna,
però no és d'esguard humà,
sinó de la fredor eterna
d'un joiell refulgent i clà.

Mes d'ençà que l'amor m'abrusa
tot joiell, tot marbre, he tugit
i cerco una imatge difusa
que alena dintre de mon pit.

R. LLATAS

Poesia llatina

LUCRECI

INVOCACIÓ

(*De rerum natura*, I, 1-44)

A L. de Palazzi

Del llinatge d'Eneas genitora,
solaç d'homes i déus, nutricia Venus!,
tu qui, del cel sota els erràtics signes,
mar navegable i fructuoses terres
animes; puix de tu són concebudes
totes coses vivents i en nàixer veuen
la llum del sol: de tu, de tu, Deessa!,
en atansar-te fugen les ventades
i els cèlics núvols, el terror fecunde
brosta de flors suaus per tu i somriuen
de la mar les onades, per tu esplèndid
el cel escampa la claror serena.

Així que el temps de primavera es mostra
i desfermada del llebeig domina
l'aura fecundant, que ta vinguda
i tu, Deessa!, els voladors aeris,
coragitats de ton poder, himnegen;
després les feres i ramades brinquen
per l'herba grassa i tot nedant
els ràpids rius atravessen: del plaer catives
seguiran-te ardoroses on les menis.
Tu fas que en mars i monts i torrenteres
i en les demores dels ocells espesses
i en els camps opulents ardit propaguin
en gèneres els segles, infonent-los
dintre llur pit: a totes l'amor blana.

Puix natura governes tota sola
i de la llum als divinals ribatges
res sense tu aborda i res d'amable
ni de joïós no és fet: per tal suplic-te
companya en siguis em escriure els versos
que gos de fer tractant *De la Natura*
pel nostre Memmi, qui tot temps volgueres
ornat de totes les virtuts, Deessa!
Dóna, doncs, a mos cants eterna gràcia.

Fes que ara els durs treballs de la milícia
per tota mar i terra encalmats cessin;
car sola tu pots amb la pau tranquil·la
favorir els mortals, que Mart la guerra
armipotent regeix, ell qui en ta falda
—vençut d'amor per l'eternal ferida—
s'acull sovint: i, la rodona gorja

enrera decantant, l'esguard perdura,
glatint-se embadalit, en tu, Deessa!,
pendent l'ànima seva de ta boca.
Jaiant-te-li damunt, agombolant-lo
amb el cos sacrosant, dolces paraules
destil·la de tos llavis, demanant-li
per Roma, inclita Dea!, pau benigna.
Car ni tindriem, treballant per Roma,
en un temps desigual igual coratge,
ni pòt de Memmi la nissaga il·lustre
quan hi ha perill mancar al deure patri.

L. NICOLAU d'OLWER, trad.

Lírica alemanya

El baró Detlew de Liliencron

Liliencron em penso que és gairebé desconegut a Catalunya. La situació política d'Europa en aquests darrers cinquanta anys ocasionà un boicott rigorós de la producció literària alemanya a França, i, per tant, en els pobles sotmesos a la influència cultural d'aquesta. Tot ço que nosaltres coneixem de l'activitat literària germànica és el que es produí a bans de l'any setanta: Goethe, Schiller, Heine, Uhland, etc. Potser només Nietzsche, a comparança dels grans músics, va poder esbotzar amb aquella seva formidable força expansiva el dic que les conveniències polítiques havien anat aixecant pacientment.

A Catalunya aquesta situació comença a modificar-se. En Josep Lleonart traduït, no hi ha molt, Ricard Dehmel, molt elegantment, i en Lòpez-Picó, en el seu compendi Escriptors estrangers contemporanis, ha parlat breument, però d'una manera molt justa, de Tomàs Mann, de Karl Spitteler i de Gerhardt Hauptmann.

Liliencron fou en el seu temps un revolucionari; un esperit fortament independent. Fou el gran predecessor, el que mostrà el camí i donà l'impuls a les noves generacions poètiques alemanyes, el que preparà el terreny a Ricard Dehmel, unit amb ell per l'amistat i l'admiració mútua. I Dehmel ha estat el plasmador de la poesia alemanya moderna, més intens potser que Liliencron, però més enterbolit de prejudicis nietzscheans i d'impureses moralistes i sociològiques. Liliencron és més pur i més graciós, d'un to sempre juvenívola i com atarantat. Dehmel és l'alemany profund, meditatiu i ombrívol, de vasta imaginació poblada de visions malenconioses; el tipus que té la representació més exacta amb Dürer, i que ha trobat modernament una forma de la seva activitat en l'arquitectura, expressiva però anguniadora, d'alguns constructors d'aquests darrers temps (Pöhl, per exemple, i els de l'escola dita de Darmstadt), i en pintures com moltes de Böcklin i de Hans Thoma. Liliencron, al contrari, és l'hereu del vell humor sarcàstic de la goethiana taverna d'Auerbach, despreocupat, renouaire i epicuri, adés romàntic i adés únic.

Amb tot i el seu revolucionarisme, no renuncià Liliencron a l'herència del romanticisme alemany: l'amor, l'atenció constant, el gust per la poesia popular. La valoració de la poesia popular i el matrimoni d'aquesta amb la filosofia espiritualista, vet aquí el fet central del romanticisme germànic. I aquesta impregnació de folk-lore, que li dona una simplicitat tan corprenedora i un fons tan viu d'humanitat, ens el fa més saborós, més perfumat, menys declamatori, que altres romanticismes coetanis, i el farà quedar en la història literària com un moment força suggestiu i d'una reconfortant i curiosa exploració. Mentre en els països occidentals el romanticisme vestia les idees noves amb el vell ropatge de la retòrica greco-llatina, els alemanys, mancats d'una tradició veritablement literària, d'una veritable Literatura, d'un passat que hagués sabut crear cànons literaris, i volent forjar un art amb els propis recursos nacionals, poaren llur Retòrica, la nova Retòrica, en les aigües immenses de llur tradició milenària, en la gran massa de literatura, menyspreada fins en aquell instant, però l'única verament autòctona: llur poesia popular. L'ideal d'abandonar la

retòrica clàssica per cercar les formes d'expressió en la literatura instintiva, vitalista i social del poble, no era una cosa nova: tingué el seu meravellós inici amb Shakespeare (potser ja s'insinuà amb Chancer) i seguí la seva via, encara que sense el caràcter d'ideal exclusiu que tingué a Alemanya, en la poesia anglesa. Goethe revelà bruscament la nova tècnica en mantes obres de la seva juvenesa: la primera part del Faust n'és una mostra admirable i insuperada; però ell mateix que n'havia fet el descobriment sensacional, l'abandonà més tard per un neoclassicisme exòtic en terres germàniques, i que no fou sinó un foc d'encenalls, car la poesia popular s'havia fet idea nacional de la poesia alemanya del segle dinou. Uhland Richendorf, Tieck Heubel, Novalis, per mencionar únicament els més representatius, s'hi abandonaren arrauxadament, voluptuosament, fins que amb Heine arribaren les noves formes a una perfecció, a un equilibri, anunci cert que aquell ideal donava els fruits de la seva maduresa.

Heine és la fórmula característica i completa del romanticisme alemany. Es aquest en la seva plenitud. Les formes heinianes governaren tota la resta del segle dinou; i s'adaptaren tan exactament a la idiosincràsia del poble alemany, que la influència llur fou profundíssima, més que la del propi Goethe: fins avui, després de múltiples evolucions, se'n sent el perfum per tot arreu, la gran ombra de Heine és pertot.

No obstant i acceptar Liliencron, com abans hem dit, l'herència romàntica, amb ell comença la recerca de les formes postheinianes que culminaren amb Dehmel. Podriem anomenar Liliencron el poeta del moviment. Els seus temes predilectes són curses, passeigs, excursions a peu, a cavall, amb tren... En la seva poesia tot passa, tot circula, variadament, incessantment, com en la vida.

Els paisatges, les idees, es succeeixen com en un caleidoscop, sense més enllaç que la simple juxtaposició llur. Per això, la part més revolucionària de l'obra de Liliencron rau en la seva novíssima tècnica de l'exposició, en les noves maneres d'articular els elements primaris dintre el tot poètic. I en aquest camp sap trobar procediments i solucions que permeten una llibertat i una lleugeresa no sospitada abans. Els seus versos són alats, cantadors, molt perfectes, però donant alhora una impressió de senzillesa i de naturalitat.

J. BOFILL I FERRO

MAL TEMPS

La tempestat furiat apreta l'aspre front
Als vidres del balcó, els núvols graten com
Els informes parracs d'una bandera negra,
I s'encalquen talment unes visions de febre.
L'angoixa et conquerí, cercant la salvació
Vingueres a mos braços amb un dolç abandó,
Graciosament. Pel torb una fulla empenyida
Volà fins al meu cor, i en ell s'es escondida.

TIR A QUATRE

Davant, les testes dels cabells airoses;
Al costat, dues belles trenes rosses;
Darrera, el groom amb un posat seriós
I de les rodes el roncar;
Als llogarrets una vida encalmada;
En mig dels camps, el lluir de l'arada
I a sobre el sol il·luminant-ho tot
tan clar, tan clar.

EN UNA GRAN CIUTAT

Pel mar amplíssim de la gran ciutat
Passen les gents els uns darrera els altres,
En els ulls la mirada, i ja han passat:
Un piano de carrer canta que canta.

Un esguard pel taüt, i ja ha passat...
Un piano de carrer canta que canta.

En el mar del no ser va gotejant,
Avui jo, demà tu, l'un rera l'altre:

L'enterrament navega en la ciutat,
Una corrua d'homes l'acompanya.
Mireu el meu taüt, i ja ha passat...
Un piano de carrer canta que canta.

DESPRÉS DEL BALL

Del carruatge dins la fosquedat
Posa el tapí de seda.
Dels cavalls bruns escumeja el bocat:
Ara, Joan, de pressa.
Damunt la meva espatlla recolzada
Reposa, dorm, com una flor lassada
La rossa i petita comtessa.

En somnis deu sentir trotâ els cavalls,
I obre una mica els ulls tan blaus
La rossa i petita comtessa.

La nit empal·lideix sobre del pla.
Arran del cel hi ha una franja vermella.
La polla d'aigua dintre del canyar
Espolsa del plomall la blanca gebre.

La dalla dringa sobre el prat,
Els coloms boscans parrupegen.
Amb forts lladrucs ens empaiten els cans.
Ja tota la vida es desperta.
El sol aparegué ben resplendent
Mentre volàvem cap a *Gretna Green*
Jo i la petita comtessa.

BEPPI

Es la nit tota neguit
Ara?
Jo escoltava al passadís
I es sentia un ratolí
Festejant
L'estimada.
Ara?
Jo la porta havia obert
Poc a poc, el cor encès.
Quan clarejarà la nit
Prompte finirà el neguit,
Ara?

Mig rient i mig jugant,
Ara?
Vincladissa i amb setze anys
Ulls obscurs, cabells castanys,
I una sina primicera.
Besa'm, besa'm sense espera.
Ara?

I en faldilles d'indiana,
Ara?
Una minyona galan
Bé la tinc al meu davant;
Vol lliscar vers el recó,
Fuig darrera el finestró

Qui s'acosta tan callat
Ara?
El front d'ella al primer bes
Esdevé vermell i encès.
La defensa
Es sols ardença,
Ara?
Prest el guerrejar finí:
La victòria fou per mi:
M'estrenyé tan ardentment
Que se'm belluga una dent
Ara?

Traducció: J. B. i F.

Aportacions

El moment literari: Apariències

(Del llibre *Le lettere*)

No cal una llarga enquesta. Les respostes, més o menys precises, són a la boca de tothom, es recullen com una nota comú i concordant en mig de la xerrameca diversa que a l'entorn hi resosna.

Es una bona diada, en la nostra estació literària: un moment d'activitat, de renovació, sobre aquest punt, almenys, van d'acord quasi tots: àdhuc aquells que criden i protesten per un detall o altre. Però en el fons són convençuts d'un cert progrés i avenç complexiu: en mostren en la cara i en els actes un reflex més joiós. I fins sobre les raons i els caràcters d'aquest millorament, tots són, si fa o no fa, d'acord: hi ha qui atén més una cosa i qui una altra, però en darrer terme es tracta sempre, i per tots, d'un progrés doble, en el sentit de la cultura i de la reflexió i de la consciència crítica, d'una banda; en el sentit de la originalitat i de la riquesa i de la noblesa artística, de l'altra.

Contingut de pensament, profunditat de crítica, idealisme, a la fi; i després, també, novetat poètica, sinceritat i passió, puresa de lirisme; i elevació d'ànim i d'esperit, eixamplament d'horitzons i de coneixements, relligament a les tradicions més grans, cultura i classicisme i italianitat: vet aquí les frases i els motius que tots tenim a les orelles i que ens donen de primer antuvi la impressió del moment, la fesomia i els caràcters de la Itàlia literària d'avui en la seva realitat; o almenys en les reflexions i en l'opinió dels qui, com autors o com lectors, la formen.

No és inspiració solament. Si ens aturem una mica a observar, millorament i novetat es troben de per tot.

Hi ha per exemple, només en comparança d'ara fa pocs anys, un millorament innegable i notable en el que podria dir-se'n el material literari: en la forma i la tècnica de l'escriure, en els fons comú de la cultura, i en general en el costum literari, en el conjunt dels deures, dels ideals, de les conveniències per tothom acceptades.

S'escriu millor. Deixem estar la valor artística del que s'escriu, que és fortuna personal: però el que és ús i patrimoni comú ha millorat, ha adquirit una certa unitat, un de-

còrum i una abundància que serien el consol dels nostres vells crítics, que ploraven els destins d'Itàlia damunt cada errada de llengua o de gramàtica.

El que semblava un mite, un ideal fabulós i impossible, perseguit sense repòs a través els segles de la nostra història, la unitat de la llengua i del tipus literari, avui comença d'ésser un fet acomplert i pacífic, tan natural que la gent quasi no se'n adona. Però és un fet: aquelles venes tan profundament diverses que variaven i descomposaven els escrits, tot just d'ahir són desaparegudes; no se sent ja avui, en llegir, si l'autor és lombard o piemontès o sicilià; no es troba, al costat de la pàgina de convenció acadèmica i lletrada, la pàgina grollerament calcada del francès o confusa i incerta en la temptativa de l'expressió viva corrent; ja no hi ha la diferència quasi de casta entre l'escriure dels literats i dels professors i el del vulgus i de l'ús (Recordeu només els temps, suposem, del Carducci, i, al seu costat, l'escriure d'un dels últims puristes, d'un manzonià, d'un novel·lista lombard com Rovetta o vicenti com Fogazzaro, i després, de seguida, l'ús dels diaris, aquell tipus híbrid entre la pràctica burocràtica i la traducció del francès, i els homes polítics i els escriptors populars... Una selva!)

Avui tots escriuen, de diverses maneres, aproximadament la mateixa llengua; amb un cert poliment, més que propietat, i selecció i riquesa de vocabulari comú, que rarament s'havia tingut a Itàlia; i és la mateixa en els professors i en el periodistes, en la crònica política i en l'assaig històric, en la prosa poètica i en la crítica: alguna dissemblança o singularitat es trobarà més tard en els versos, en alguns; però la resta i quasi tota la prosa mostren un vestit únic, d'elaboració elevada sobre l'ús vulgar i neta de tot element impur i bàrbar, que és a la fi, anomenant-lo pel seu nom, el vestit entre carduccià i dannunzià despulat de les peculiaritats personals i devingut instrument comú de l'ús.

Però no tan sols la llengua, sinó les altres parts de l'educació literària s'han refinat. On més hi ha avui aquella diferència profunda

entre la severitat i la consciència artística que era la contrasenya de pocs elegits, i la vulgaritat ingènua triomfant de tot a l'entorn: entre els escrúpols mètrics i la cura i la sapiència artística d'algú, i les coses mal fetes, les negligències, els versos mal construïts, els períodes coixejants, i sobretot les banalitats, les ingenuïtats, les grolleries, que et revelaven de tant en tant el principiant, el seminarista, el provincià, el diletant ociós o la dona romàntica, i que restaven de vegades com un pes antic i amoïnós fins en obres altrament riques d'enginy?

Avui ja no hi ha enginy ni art; però hi ha una educació més severa i més difosa, un cert escrúpol i deure quasi de noblesa, una certa sapiència i exquisidesa tècnica que es mostra en els versos i en la prosa, en les clàusules dels períodes i en la selecció dels adjectius i, en fi, en tots els efectes de l'estil, des de la crònica d'un diari a la cançó de D'Annunzio.

Però encara més que la tècnica hi ha el contingut espiritual, la cultura, la reflexió i la consciència íntima que s'ha enriquit en la nostra literatura.

La cultura, primer de tot; no parlem de la cultura italiana en general, que ens portaria massa lluny, sinó de la cultura com caràcter professional del literat, com matèria i argument o ocasió del seu treball. I aquesta és incomparablement més rica, més vària, al defora de les estretors retòriques que la limitaven no fa gaire temps; penseu, per reprendre el mateix punt de confrontació, en la cultura exclusivament tècnica, gramatical i literària, d'un Carducci principiant; literària i històrica sempre i solament, fins amb l'obriment dels horitzons estrangers, en ell fins a la fi, sense notícia directa ni de música ni de pintura i de les altres arts, ni de ciència ni de filosofia. Vosaltres sabeu que totes aquestes notícies, bé o malament, han esdevingut avui de dret, àdhuc d'obligació comú; la cultura, més que literària, podria dir-se'n ensems artística, concorrent-hi amb la mateixa importància les experiències i l'ensenyament de totes les arts, i des seguida la curiositat de totes les edats i de tots els països, de l'Egipte al Japó, d'Homer al cubisme.

D'una banda s'ha multiplicat la varietat,

de l'altra la serietat ha crescut; ja quasi no hi ha a Itàlia el tipus del literat pur, de caràcter, sigui gramatical sigui artístic; la filosofia i la crítica han esdevingut una exigència tan viva de la cultura, que ningú no pot prescindir-ne; i fins en això s'hi ha de trobar, segons el parer de molts, el caràcter definitiu del nostre moment.

No es parla solament d'una certa difusió de coneixements, costums de llenguatge més propi, precisió de conceptes i posició de problemes, interès major pels fets i els drames del pensament: el que podria ésser un episodi superficial de la cultura apareix a l'entorn nostre com un principi més profund i una qualitat íntima de la vida literària. Es, com diuen, el moment de la crítica.

No es diu la crítica en quant erudició i inventari històric, com era en la generació precedent; sinó crítica com exigència i problema del pensament, passió de l'ànim i forma de l'art.

I és inútil afegir detalls: el lloc que la crítica té avui en els diaris, en les revistes, en les atencions del públic; la importància i el nombre dels escrits, la valor de les persones que hi atenen, no com a exercici secundari de l'enginy, sinó com a obra d'interès ple i primer; i després, i sobretot, el lloc que la crítica ha pres en els ànims, en l'íntim àdhuc d'aquells que en semblen més apartats i més fastiguejats, però no es poden sobstreure a certes habituds del llenguatge i orientacions del pensament.

Es un nou sentit dels problemes abstractes, una necessitat de definir les valors i els límits espirituals, una disposició a l'anàlisi i al replegament, una habitud de dubte i de control interior, que esdevé inquietud assídua de la consciència i dóna fins al treball de l'art un no sé què d'intens i torbat i seriós.

La crítica ha renovat en tots no solament la consciència històrica i teòrica sinó també el sentiment directe de l'art, en la seva essència i en els seus problemes: ha dat, en fi, a la nostra literatura una consciència que ha esdevingut turment i llei tant del pensament com de la poesia.

RENATO SERRA

(T. G., trad.)

ELS LLIBRES

APUNTS DE TEORIA DE TEIXITS, de J. Oller i Estefa.

Cal aplaudir el bell gest del professor En Jeroni Oller llançant-se a editar en català els seus apunts de classe de l'Escola Industrial i de l'Escola Elemental del treball. Cal lloar-lo, oimés, per l'excel·lent presentació del fornit volum de prop de 400 pàgines que forma l'obra. Cal, encara més, felicitar-lo per la il·lustració, nodrida (prop de 750 figures), elegant i clara. Cal, per fi, regraciar-lo per haver dotat la llengua catalana d'un bon manual didàctic d'aquesta important matèria, el qual realment feia falta, com fan falta llibres nostres en tantes altres branques i disciplines científiques, que una a una el català anirà reconquerint.

Vet aquí un extracte de l'índex, que donarà idea del goig que és veure escrita en nostra llengua la nomenclatura particular d'una indústria tan essencialment catalana.

Preliminars.—Primera part: Lligaments d'escalonat continu. Lligaments d'escalonat discontinu. Lligaments compostos. Posicions relatives dels

fills, combinacions de lligaments a llistes i a quadres. Teles a dues cares. Dobles teles. Triples teles. Piqués. Teixits mixtes.—Segona part: Muntures a lliços. Muntures a la Jacquard. Muntures mixtes. Posar en carta. Picatge dels contorns. Estalvi de cartrons. Tercera part: Tapisseria. Lappet. Glassa. Velluts. Teixits amb ris. Catifes. Xinés. Vores. Anàlisis dels teixits. Apèndix.

L'obra del professor Oller pertany a la Biblioteca Industrial textil. L'ha impresa amb gran cura «La Polígrafa», Balmes, 54, Barcelona. L'èxit editorial seria la demostració més escaient de la gratitud que els tècnics catalans han de sentir pel mestre que després d'una vida fèrtil a la càtedra ofereix tan gentilment als deixebles actuals, passats i futurs, el compendi del seu mestratge.

CAL ESMENTAR

—L'Almanac de la Poesia que publica l'impressor Altés, de Barcelona, el qual si és important pel contingut

que recull la vibració poètica de l'any 1920 a Catalunya, és encara més important per l'enaltiment de la continuïtat que commemora amb l'any vuitè de la seva publicació.

—*Metamorfosis*, poemes d'avant-gar-des signats Jacques Edwards, qui fou proclamat president *Dada* per Tristan Tzara en el saló dels independents de París any 1919.

—El report de la Delegació Irlandesa de París referent al testimoni ocular d'un periodista anglès sobre les represàlies angleses a Irlanda. Cal dir que la simple exposició dels fets és més eficient que moltes propagandes separatistes.

—*Le poème de la pipe et de l'escargot*, de T. Dérème, en el qual la tendresa fa que trobem el pensament a flor de pell. No és això dins la tradició francesa?

—La selecció antològica dels joves poetes alemanys, publicada per la casa Wolff de Leipzig.

—L'aire una mica avant-guerra (malgrat l'esforç en la selecció de noms), de llibres com *Princes de l'esprit*, de Camille Mauclair i *Le Roman nouveau*, de Jules Bertaut.

LES ARTS PLÀSTIQUES

ELS CRÍTICS I LA CAMARADERIA.

A Catalunya, dissortadament, la crítica massa sovint s'ha exercit com una camaraderia o com una contra-camaraderia, passant-se molt sovint dels elogis desmesurats als blasmes més terribles. Així En Domènech i Montaner, amb poc temps, de *la glòria més legítima de nostra terra* quedà reduït a un arquitecte blasmable. Amb poc temps també, la literatura catalana ha estat per a la crítica quelcom d'un relleu universal i ara de poca cosa insignificant i despreciable.

Ara toca el temps a la pintura; el cas més formidable de la nostra renaixença ha quedat convertit de poc en un *pseude-sub-cezanisme* de tercera

o quarta mà, en un *pobret fauvisme obligat*.

Es bonic que en la terra hi hagi homes de mal humor, misantrops refinats, que més d'una volta encerten llurs seus judicis i tornen a la realitat els pobrets que s'havien fet il·lusions; però el que ja no està bé és que el misantrop que no es mou del seu recó de món llenci judicis sobre la pintura catalana en el darrer Saló de París, i per camaraderia salvi uns noms d'artistes catalans, que tenen totes les virtuts i també tots els defectes de la jove pintura catalana, les influències cezarianes i les manques d'ofici. En nom d'una crítica austera i fins, si es vol, malhumorada, no hi ha dret de fer moxaines a l'amic, per gran home que aquest sigui; sinó que cal apartar tota camaraderia del

judici. Ens està bé; la pintura catalana és quelcom miserable, però d'aquesta misèria no se n'escapa ni una rata.

Quedi's però, el bon crític, amb les seves escultures i pintures belgues, que nosaltres havem valorat sincerament; però nosaltres ens quedem, encara que el bon crític pensi el contrari, amb els bissons paleolítics de les coves d'Altamira, i no creiem que seli acudei a l'il·lustrat amic desmentir l'ofici que hi ha en aquelles formidables pintures parietals, que no retraïem com un truc en defensa de la nostra obra particular, perquè aquesta ja s'anirà defensant per ella mateixa, sinó perquè davant d'aquest gran art *animalier* no enyorem la pintura belga i, en tot cas, ben poques altres pintures... que li farem.

RAFAEL BENET

LES REVISTES

LA FILOLOGIA CATALANA

Traduïm, de la revista de filologia «Germanisch-Romanische Monatschrift», els següents passatges trets d'un Report sobre la «Lexicologia romànica des de 1912», degut al romanista suís

W. Wartburg, que demostren l'alta estima en què la ciència estrangera té els treballs dels filòlegs catalans:

«En la península ibèrica, finalment els catalans han començat a aplegar el tresor lingüístic de llur terra en forma semblant (parla dels Atlas lingüís-

tics). La Mancomunitat, amb la fundació i el sosteniment de l'Institut d'Estudis Catalans, ha creat els orgues necessaris per a portar a cap una investigació de vastes proporcions de la llengua i dels dialectes de Catalunya. Un grup de joves filòlegs estan actual-

ment ocupats en l'organització de la recollida de material i a disposar els resultats de llur treball de tal guisa que serveixin com a fonament d'un Diccionari general de la llengua catalana. Mentre aquesta tasca va endavant, amb la lentitud necessària en aquesta mena de treballs, dos joves filòlegs, A. Griera i P. Barnils, ambdós deixebles de Gilliéron, han començat a fer les enquestes necessàries per un Atlas lingüístic del domini català. Algunes mostres de l'Atlas han estat publicades ja en el «Butlletí de Dialectologia catalana», 1918... L'activitat intensa que una generació de joves romanistes desplega en la península ibèrica, s'aplica de manera especial a la investigació del lèxic antic i modern. En l'Institut d'Estudis Catalans, sostingut per la Mancomunitat de Catalunya, està en elaboració un Diccionari general de la llengua catalana. Els romanistes que treballen en aquesta tasca, entre els quals mereixen especial esment P. Fàbra, A. Griera, P. Barnils i M. de Montoliu, donen tot sovint mostres de llurs investigacions, publicant, ultra treballs lingüístics, petits vocabularis de diferents dialectes del domini català. La majoria d'ells són publicats en el «Butlletí de Dialectologia catalana», revista fundada sota llur iniciativa. Aquests treballs són més benvinguts per als romanistes, tenint en compte que per el Diccionari general caldran encara, naturalment, llargs anys de treball de replega i després alguns decennis per a l'elaboració del material. Però ja des d'ara podem fer-nos, una idea dels tresors continguts en aquests dialectes fins ara gairebé inconeguts, i trobem més d'una forma que té importància per a la història interromànica de les paraules. El primer que traçà el pla d'un Diccionari general, i realitzà a aquest fi una replega sistemàtica, fou Marian Aguiló i Fuster. Els seus materials són ara propietat de l'Institut, el qual determinà no incorporar-los simplement al gran bloc dels altres materials de bell nou aplegats, sinó publicar-los com a obra a part. També aquesta publicació dona fonament als restants romanistes per a fer palès llur agraïment a llurs amics catalans. L'edició a càrrec de M. de Montoliu és una tasca força difícil, puix que Aguiló deixà els seus materials en forma desordenada i deficient. Abunden les cites de textos incompletes i mal transcrits, la compulsió dels quals

exigeix sovint llarg temps; a més d'això, han hagut d'ésser unificades les abreviatures i ha calgut fer recerques sobre la bibliografia emprada per Aguiló. Fins avui han sortit quatre volums (A-L.). El material és pres principalment de l'antic català, però també hi figuren dialectes moderns. Digna d'esment, com una mostra del lèxic català antic, és el «Vocabulari molt profitós per aprendre lo Catalan Alamany i lo Alamany Catalan», publicat en 1502. El llibre, conservat en un exemplar únic, semblà a P. Barnils digne d'una edició en facsimil, que publicà en 1918, acompanyant-la de multitud de notes filològiques.»

LA RENAIXENÇA CATALANA

De la revista internacional *Poesia*, que sota la direcció de Mario Dessy es publica a Milà i que en el darrer número, ultra una prosa lírica d'En Maseras, dona a conèixer poesies de J. M. Lòpez-Picó, traduïm:

«Es un dels fets més importants del període d'avant-guerra, tant al punt de vista purament hispànic com al punt de vista europeu.

Aquesta Renaixença s'és produïda en tots els ordres de l'activitat espiritual. Ha estat lírica amb J. Maragall i Josep Carner, filosòfica amb Eugeni d'Ors, pictural amb Joaquim Sunyer, ha produït artistes, pensadors, homes d'Estat. Sota la seva aparenta diversitat, cal, no obstant, distingir l'esperit que l'anima; aquesta renaixença s'és feta tota entera en volt de la llengua.

Aquesta llengua catalana, bella i sonora entre totes, que havia sofert un eclipsi momentani, trobà una nova floreixença, i de Verdguer a Maragall fins a Josep Carner i als poetes recents, els admiradors del geni català poden seguir la corba lírica que marca aquesta expansió.

La *Renaixença Catalana* ha estat purament espiritual, és el resultat de l'esforç dels intel·lectuals catalans, i si la pedra de toc resta sa poesia, la poesia catalana és, avui, digna de figurar al davant de les més cèlebres poesies europees.

Els lectors de *Poesia* assaboriran en J.-M. Lòpez-Picó, l'obra del qual és nombrosa i significativa, aquesta preocupació de la forma i del bell pensament. Aquest poeta, un dels més assenyalats entre els joves poetes de

Catalunya, excel·leix en encaixar una fina i noble idea en algunes estrofes breus i perfectes: «A una font» queda, en aquest sentit, una petita meravella ben característica de la manera de fer del poeta. Però quan desenrotlla el seu tema, J.-M. Lòpez-Picó no cedeix en res als millors lírics; la *Balada de la Dona que canta en la nit* canta com una música emocionada, penetrant... Sa sonoritat és exquisida i el llenguatge que ha produït aquest treball pot rivalitzar amb els més vells i fets llenguatges europeus.

A. SCHNEEBERGER

CAL ESMENTAR

—La invenció del *Tactilisme* com un guany de l'escola futurista. El darrer manifest, llegit a París i a l'Exposició d'art modern de Ginebra; publicat per *Comœdia* i escampat profusament en tiratge apart, conté tota una enumeració de la veritable cultura tàctil i algunes indicacions que si els intel·lectuals negligeixen, bé prou les aprofiten els maliciosos.

—La *Flambeau*, revista belga de qüestions polítiques i literàries (M. Lammertin, editor llibrer, Brusel·les).

—La reaparició, de la revista italiana *Le Fonti* (Fratelli Malerba, Roma), en el primer nou número de la qual Carlo Baccari signa un interessant article de recordances de Renato Serra.

—L'excel·lència de trobar en revistes i papers impresos castellans d'Espanya pàgines agudes i ben informades com les d'En Salazar en *La Pluma*.

—Els cursos monogràfics d'estudis universitaris organitzats per l'Associació catalana d'estudiants.

—El generós lema: *L'effort seul est révolutionnaire, la liberté ne s'improvise pas*, sota el qual *La Proue, cercle d'art et de littérature* (rue de la Grande Chaumière, 15, París) ofereix la seva actuació i el seu cordial optimisme.

—El segon fascicle dels *Anals de l'Institut d'Orientació professional*, amb copiosa documentació i extensa bibliografia que completen l'abast de la doctrina interessant que s'hi conté.

—Els propòsits dels amics dels bells llibres, que ens fan esperar una fina tasca de selecció espiritual en harmonia amb la promesa que ens fan d'acurades edicions d'autors catalans.

Obres publicades per la SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

1. <i>Alexandre Plana</i> : LES IDEES POLITIQUES D'EN VALENTÍ ALMIRALL	2'50	23. <i>E. A. Butti</i> : LLUCIFER. Versió catalana de Joan Fabré i Oliver	3'—
2. <i>Prudenci Bertrana</i> : PROSES BÀRBARES (Agotada)	3'50	24. <i>Carles Soldevila</i> : PLASENTERIES	3'—
3. <i>J. Pous i Pagès</i> : LA VIDA I LA MORT D'EN JORDI FRAGINALS	4'—	25. <i>Pompeius Gener</i> : LA DONA MEDITERRANIA aplec de llegendes històriques. Volum I ..	4'—
4. <i>Manuel de Montoliu</i> : ESTUDIS DE LITERATURA CATALANA. Pròleg de Miquel S. Oliver	3'50	26. <i>Pompeius Gener</i> : LA DONA MEDITERRANIA, aplec de llegendes històriques. Volum II ..	4'—
5. <i>Ramón Turró</i> : ORIGENS DEL CONEIXEMENT. Volum I	3'—	27. <i>Raimond Casellas</i> : ETAPES ESTÈTIQUES. Pròleg d'Eugeni d'Ors. Volum I	4'50
6. <i>Ramón Turró</i> : ORIGENS DEL CONEIXEMENT. Volum II	3'—	28. <i>Raimond Casellas</i> : ETAPES ESTÈTIQUES. Epíleg de XENIUS. Volum II	4'50
7. <i>A. Rovira i Virgili</i> : HISTORIA DELS MOVIMENTS NACIONALISTES. Pròleg de P. Corominas. Primera sèrie	3'50	29. <i>Captain Morley</i> : LA GUERRA DE LES NACIONS. Volum II	3'50
8. <i>A. Rovira i Virgili</i> : HISTORIA DELS MOVIMENTS NACIONALISTES. Segona sèrie	3'50	30. <i>Carles Riba</i> : HISTORIES EXTRAORDINARIES D'EDGAR A. POE. Sèrie II	4'—
9. <i>Apeles Mestres</i> : LLIBRE D'OR. Cent cançons populars de diferents països	4'—	31. <i>A. Rovira i Virgili</i> : LES VALORS IDEALS DE LA GUERRA	4'—
10. <i>F. Pi i Margall</i> : LA QÜESTIÓ DE CATALUNYA. (Escrits i discursos). Pròleg de Rovira i Virgili, amb una biografia de Pi i Margall ..	2'50	32. <i>Lluís Via</i> : CULLITA. Poesies	3'50
11. <i>Cebrià Montoliu</i> : WALT WHITMAN. L'home i sa tasca	3'50	33. <i>Miquel S. Oliver</i> : CATALUNYA EN TEMPS DE LA REVOLUCIÓ FRANCESA. Primera sèrie	4'50
12. <i>Ignasi Ribera i Rovira</i> : CONTISTES PORTUGUESOS. Traducció catalana	3'50	34. <i>Plàcid Vidal</i> : INFINIT. Volum I	3'50
13. <i>Alexandre Plana</i> : ANTOLOGIA DE POETES CATALANS MODERNS	4'—	35. <i>Plàcid Vidal</i> : INFINIT. Volum II	3'50
14. <i>A. Rovira i Virgili</i> : LA NACIONALITZACIÓ DE CATALUNYA	2'—	36. <i>Ferran Agulló i Vidal</i> : MARINES	4'—
15. <i>A. Rovira i Virgili</i> : HISTÒRIA DELS MOVIMENTS NACIONALISTES. Tercera i última sèrie	3'50	37. <i>Joan Pons i Massaveu</i> : COM ANAVEM DIENT... ..	4'—
16. <i>Alfons Maseras</i> : CONTISTES Francesos. Trad. catalana	3'50	38. <i>A. Rovira i Virgili</i> : NACIONALISME I FEDERALSISME	4'—
17. <i>Captain Morley</i> : LA GUERRA DE LES NACIONS. Volum I	2'50	39. <i>Ferran Agulló i Vidal</i> : DE TOTS TEMPS. Poesies ..	4'—
18. <i>J. M. Lòpez-Picó</i> : POESIES	3'50	40. <i>Alfons Maseras</i> : CONTES A L'ATZAR	4'—
19. <i>Carles Riba</i> : HISTORIES EXTRAORDINARIES D'EDGAR A. POE. Sèrie I	3'50	41. <i>Joaquim Riera i Bertran</i> : FAULES VELLES ...	4'—
20. <i>A. Rovira i Virgili</i> : DEBATS SOBRE EL CATALANISME	3'—	42. <i>Captain Morley</i> : LA GUERRA DE LES NACIONS. Volum III	4'—
21. <i>Prudenci Bertrana</i> : LA LLOCA DE LA VIUDA i altres narracions	3'50	43. <i>Manuel Marinello</i> : CONTES DE REIS I DE PRINCES	4'—
22. <i>Alexandre Plana</i> : SOL EN EL LLINDAR. Poesies	3'50	44. <i>J. M. Lòpez-Picó</i> : POESIES (1915-1919)	4'—
		45. <i>Captain Morley</i> : LA GUERRA DE LES NACIONS. Volum IV	4'—
		46. <i>Alfons Maseras</i> : INTERPRETACIONS I MOTIUS ..	4'—
		47. <i>Pau Grieria i Cruz</i> : DESFERRES. Novel·les ..	4'—
		48. <i>Francesc Puig i Alfonso</i> : CURIOSITATS BARCELONINES. Volum I	4'—
		49. <i>Francesc Puig i Alfonso</i> : CURIOSITATS BARCELONINES. Volum II	4'—
		50. <i>L. Nicolau d'Oliver</i> : COMENTARIS. (1915-1917)	4'—
		51. <i>Josep Massó Ventós</i> : TOTES LES CORDES	4'—

:: ADMINISTRACIÓ: Llibreria Puig i Alfonso, Plassa Nova. — VENDA: A totes les Llibreries ::

Taller de Joieria

DE

JAUME MERCADÉ

CLARÍS, 26, 2.^{ON}

Telèfon 1373 A

J. HORTA

IMPRESSOR

Girona, 11

BARCELONA

Llibreria Nacional Catalana

Galeries Laietanes

Corts, 613

J. SALVAT-PAPASSEIT

L'IRRADIADOR DEL PORT, I LES GAVINES

POEMES D'AVANTGUARDA

Publicacions de PROA